

دستورالعمل رعایت مجموعه مقررات ایمنی و امنیتی کتابخانه

دانشگاه علوم پزشکی

ایلام

عوامل مخرب متعددی چون رطوبت، شدت نور، آلودگی های جوی، موجودات زنده (باکتری ها، قارچ ها، حشرات، جوندگان و ...)، سوانح و بلایای طبیعی نظیر (سیل، زلزله، آتش سوزی) و... به مرور زمان خسارات جبران ناپذیری به کتابخانه ها وارد می کنند. به همین دلیل می بایست اقداماتی برای پیش گیری و ایمن ساختن محیط کتابخانه انجام و نسبت به رفع آسیب های وارده اقدام گردد. از این رو تدوین شیوه های حفاظت و نگهداری از مخازن و تجهیزات و لزوم ترمیم و نگهداری منابع به منظور نیل به اهداف زیر ضروری به نظر می رسد:

- برنامه ریزی و سیاستگذاری در خصوص نحوه حفاظت و نگهداری از بناها، تجهیزات، و منابع کتابخانه ای

- ایجاد فضای استاندارد و محیط مناسب برای حفاظت و نگهداری منابع

- به حداقل رساندن فرسایش و کهنه شدن بناها، تجهیزات، و منابع

- آمادگی برای رویارویی با سوانح و بلایای طبیعی

- تلاش در جهت کاهش اثرات مخرب حوادث و آسیب های احتمالی

در زیر مجموعه ای از اقدامات لازم جهت پیشگیری و کاهش آسیب های ناشی از خطرات احتمالی ارائه می شود:

اقداماتی که برای امنیت ساختمان کتابخانه و منابع آن ضروری است

*مجاری تهویه و کانال ها را به فیلترهای مخصوص ضد باکتری، قارچ و عوامل بیولوژیکی مجهز کنید.

- *سطوح راه رو ها، راه پله ها، طبقات و...همیشه تمیز، مرتب و بدون لغزندگی باشد.
- *تمام افراد باید با قوانین ایمنی (تخلیه اضطراری، آتش سوزی، ایمنی برق و...) آموزش ببینند.
- *کپسول های آتش نشانی مناسب و به تعداد کافی نصب شده و افراد از نحوه عملکرد کپسول آتش نشانی مطلع باشند.
- *جعبه کمک های اولیه به همراه تجهیزات لازم آن در محل نصب شود.
- *تجهیزات، لوازم اداری و قفسه ها باید در وضعیت خوبی بوده و کامل در جای خود مهار شوند.
- *تمام تجهیزات وسایل برقی مانند کولر، بخاری و...در پایان وقت اداری خاموش شوند.
- *سیم های برق را از لولای در، محل تردد افراد و...عبور ندهید.
- *سیستم های برقی و تجهیزات آتش نشانی را به طور مرتب بازرسی کنید.
- *از تجمع بیش از حد مواد قابل اشتعال مانند کاغذ، کارتن و...در محل کار جلوگیری کنید.

اقدامات ایمنی قبل از وقوع آتش سوزی

- *کپسول های آتش نشانی مناسب و به تعداد کافی نصب شده و افراد از نحوه عملکرد کپسول آتش نشانی مطلع باشند.
- *از انباشتن مواد آتش زا به ویژه در نزدیکی منابع حرارتی خودداری شود.
- *وسایل برقی و اتصالات آن ها را با دقت کنترل کنید تا از استاندارد بودن آن ها مطمئن شوید.
- *برای با خبر شدن از آتشسوزی احتمالی از آشکارگرها(دود، حرارت یا شعله) استفاده کنید.
- *حداقل دو راه برای خروج اضطراری از کتابخانه تعیین کنید.
- *در تمام بخش های کتابخانه اصل دوری مواد قابل اشتعال از وسایل آتش زا را رعایت کنید

اقدامات ایمنی بعد از وقوع آتش سوزی

- *ابتدا مطمئن شوید که برای نجات مصدوم، جان خود را به خطر نمی اندازید.
- *یک طناب نجات به کمر خود ببندید و آن را به دست یکی از حاضران بدهید.
- *بین خود و فردی که طناب را در دست دارد یک نشانه ای ایجاد کنید، به این صورت که طناب را به صورت دائم درحالت کشیده شده نگه دارید و در هنگام خطر آن را شل کنید، تا فرد متوجه خطر شما بشود و شما را بالا بکشد.
- نکته: از بستن دستمال خیس به دهان خود غافل نشوید، این کار باعث عدم ورود گازهای سمی به دهان شما می شود.
- *مصدوم را بگیرید و با توجه به رعایت تمام جنبه های ایمنی به سرعت او را به سمت در خروجی بکشید، لباس سوخته مصدوم را با پتو خاموش کنید.
- *اگر مصدوم هوشیار است کاملاً از او مراقبت کنید، چون ممکن است، گاز مونوکسید کربن در فضای اتاق پراکنده شده باشد، و این امر بر هوشیاری مصدوم تاثیر بگذارد.
- *اگر تنفس مصدوم قطع شد بلافاصله تنفس مصنوعی را شروع کنید و فوراً او را به بیمارستان منتقل کنید.

اقدامات ایمنی قبل از وقوع زلزله

باید پیش از وقوع زلزله تدابیر ایمنی زیر را بیداندیشیم:

- *شناخت اولیه ترک های کتابخانه
- *اجرای دستورالعمل های نحوه قطع جریان برق، گاز، آب و سایر امکانات خدماتی کتابخانه به شرح زیر:
- گاز: معمولاً شیر اصلی گاز، روی لوله ورودی و پس از کنتور نصب می شود، و دسته آن به رنگ قرمز یا نارنجی است.

برق: فیوز اصلی برق در طبقه همکف یا زیرزمین و در زیر کنتور قرار دارد.

آب: شیر اصلی ورود آب به کتابخانه، در همان محلی است که لوله آب وارد کتابخانه می شود. این شیر در جنب کنتور اصلی قرار دارد.

*مکانی را انتخاب کنید که همه اعضا پس از وقوع زلزله در آن جا جمع شوند.

*یک یا چند نقطه امن را در هر اتاق انتخاب کنید تا در مواقع ضروری بتوانید به آن نقطه پناه ببرید.

*محل کار شما نباید در کنار پنجره، زیر لوستر، تابلو، آینه و سایر وسایل شکننده و آویزان باشد.

*اشیای بزرگ و سنگین را در قفسه های پایین تر قرار داده و قفسه ها را محکم به دیوار متصل کنید.

اقدامات ایمنی هنگام وقوع زلزله

*اگر ساختمان کتابخانه شما با خطر ریزش روبه روست، به پناهگاه ها یا نقاط امن بروید.

*از آسانسور استفاده نکنید و از اشیای بلند، سنگین و حفاظت نشده، فاصله بگیرید.

*اگر در داخل کتابخانه هستید، روی زمین بنشینید و به کمک بازوها و دسته های خود، سر و پشت گردن را محافظت کنید، یا اینکه زیر یک میز محکم بنشینید و به پایه آن بچسبید و یا در گوشه های اتاق بایستید.

*از تلفن، جز در موارد ضروری استفاده نکنید. خطوط تلفن باید برای تماس های ضروری آزاد باشد.

*اگر در هنگام وقوع زمین لرزه، در حال خارج شدن از کتابخانه و یا خارج از آن هستید، اولین کاری که باید انجام دهید، این است که سر خود را مقابل خطر ریزش به کمک اشیایی مانند کیف، کتاب و یا تخته محافظت کنید و در صورت در دسترس نبودن این اشیاء، از پشت دستان استفاده کنید.

*اگر در خارج از کتابخانه هستید، به نقطه امنی دور از ساختمان ها، درختان و سیم های برق پناه ببرید.

وظایف مسئولان کتابخانه ها

- مسئولان کتابخانه ها موظفند برای حفاظت و نگهداری از منابع و مخازن کتابخانه ها برنامه مناسب تهیه کرده و بر اجرای دقیق نکات ایمنی و حفاظتی نظارت داشته باشند.
- کتابداران موظفند از بناها، منابع و تجهیزات موجود در مخازن مراقبت نمایند. و با فراگیری آموزش های الزم آمادگی مقابله با سوانح و حوادث احتمالی را داشته باشند.